

CANADA

THE SCANDINAVIAN HOME AND FARM JOURNAL

Arg. XIII.

Winnipeg, Man., Onsdagen den 23 Augusti 1905.

N:o 34

MR WALTER SCOTT, M.P.,

enhålligt vald till ledare för Saskatchewan Liberals.

Omkring 300 delegater från alla delar af provinsen Saskatchewan samlades följande onsdag i Regina för organisering af ett liberalt provinnsparti och upplåtandet af ett partiogram. Mötet öppnades i City Hall, och närvarande voro alla ledande politici i Territorierna, såväl senatorer som representanter.

Under debatten angående mötets program yttrade sig alla talare starkt för partiens bildande, att Mr. Haultains kurs på senare tiden förverkat alla anspråk på understöd af liberalerna. Samma resolution, som aflätts på Alberta-konventet i denna fråga, antogs enhälligt, och en centralstyrelse för Saskatchewan bildades. Mr. Walter Scott, M. P. för West Assiniboia, blev enhälligt och under allmänt jubel vald till ledare för partiet.

Därefter följde resolutionerna, hvilka framlades af olika delegater. Den första resolutionen, som antogs, berörde provinsens grundlag, och lydde:

1. Resolvas, att vi, varande representanter af Saskatchewanens liberala parti, godkänna paragraferna i Saskatchewan-akten; att vi till fullo uppskatta och erkänna de många svårigheter och delade ansträngningar, hvilka måste tagas under öfvervägande vid aktens aflåtande; att vi öfverträdligt tro de bestämmelserna i Saskatchewan-akten af förtroende i en enda af vis fördragsamhet och generositet samt i öfverensstämmelse med Canadas grundlag; och vidare tro vi, att om provinsens regering vill allvarligt taga sin uppgift till tillämpning af öfverensstämmelse med den akt, som givits provinsen, så låta dess handlingar befrämja fred, framåtskridande, välfärd, icke endast i denna provins, utan också i hela Canada.

2. Resolvas, att denna konvention förklarar sin anslutning till de grundprinciper som utmärkt det Liberala eller Reformpartiet i Canada, hvilka etablerat en ansvarig demokratisk regering och i allmänhet hög grad bidragit till framåtskridandet inom alla samhällsklasser.

3. Resolvas, att denna konvention uttalar sin anslutning till och tro på principen om provinsiella rättigheter, hvilken princip alltid försvärats och upprätthålits af det liberala partiet i Canada sedan konfederationen, och när omständigheterna det fordra, skall det vara lagstiftarens plikt att försvära sig om och behålla med alla lagliga medel dess fulla makt i afseende på lagstiftningen och förvaltningen.

4. Resolvas, att det är regeringens skyldighet att upphjuda sin bästa förmåga att förbättra skolorna och utbilda dem i alla delar af provinsen; att alla skolor erhålla tillräckligt penningunderstöd; samt att alla skolor, som erhålla hjälp från provinskassan, skola stå under fullständig kontroll och ledning af undervisningsdepartementet.

5. Resolvas, att på grund af den raska ökningen i invånarantalet och därmed följande anspråk på högre skolbildning, bör regeringen vidtaga åtgärder för upprättande af såväl ett provinnsuniversitet som högre landbruksskolor.

6. Resolvas, att efter provinsens utveckling och dess befolkningens välfärd till stor del beror på goda vägar till marknaden och eftersom den snarast inlyftningen och bildandet af nybyggen gör det omöjligt på samma gång som önskvärdt att lokaldistrikten med deras begränsade förmåga att betala, och som också i många delar af landet förklarar detta konvent, att regeringen utan dröjsmål bör antaga en kraftig och praktisk politik för att åstadkomma en mera betydande värdagrens samt underhålla ett första klassens system af landsvägar till alla marknadsplatser, hvar till kostnaden hälft af skattbetalarna och hälft af provinsens allmänna fonder.

7. Resolvas, att ena provinsens framåtskridande och välfärd nästan helt och hållet beror på utvecklingen af dess jordbruk och boskapskötsel, provinsregeringen bör på allt sätt uppmuntra dessa näringsgrenar.

8. Resolvas, att denna konvention till fullo erkänner betydelsen af Grand Trunk Pacific och Canadian Northern banbyggnader i västra Canada, särskildt inom provinsen Saskatchewan; att det blir provinsregeringens plikt att uppmuntra förbundsregeringen och järnvägsbolagen att tillse det de system, som äro under anläggning, med alla bekvämligheter, hvilka förtärfas på kortaste möjliga tid, så och att banorna må anläggas till nybyggen, hvilka för närvarande sakna järnvägsförbindelser.

9. Resolvas, att en järnväg till Hudson's Bay är nödvändig för västra Canadas fullständiga utveckling och att provinsregeringen bör utöfva sitt inflytande till förbundsregeringen för att snart få en sådan järnväg till stånd.

10. Resolvas, att denna konvention beklagar den handling som utfördes af Canadas parlament 1881, hvarigenom Canadian Pacific järnvägs egendom intrös från skatt såväl till provinsen som till lokaldistrikten och municipaliteterna och att såväl till provinsen som till svåraste bör taga makt och steg för att få denna orättvisa undantagsbestämmelse upphäfd.

11. Att, så långt praktiskt, staten eller municipaliteterna böra hafva kontroll öfver offentliga anläggningar.

12. Att vid upprättandet af offentliga institutioner hänsyn bör tagas till behoven i alla delar af provinsen, och att vid bestämmande af lokaler för offentliga byggnader publikens bekvämlighet bör tillgodas såväl som att affärens kunna raskt göras undan.

13. Att provinsen Saskatchewanens regering bör vara på samma gång progressiv och ekonomisk, att dess metoder böra vara snäbba och kraftiga; att den bör tillse behoven i alla delar af provinsen, och att dess mål böra vara att öka provinsens och dess invånarnes välfärd.

14. Att för provinsens utveckling och bebyggande en underrättelse- och arbetsbyrå bör bringas till stånd för att samarbeta med municipalråden, handelskammarna, koloniseringssektionerna och andra bolag samt inrikesdepartementet, och att bringa provinsens fördelar för erhållande af arbete och hem till deras uppmärksamhet som ämna bli inflytta.

Otvånadade resolutioner antogs os under ljungande bifallrop såsom platform för det Liberala partiet i provinsen Saskatchewan.

Canada.

NYA GUVERNÖRER utnämnda. Första steget i de nya provinsernas administration har i dagarna tagits, då guvernörer för dessa provinser utnämns. Kabinettet val för guvernör öfver Saskatchewan är Hon. Andrew E. Forget, f. n. guvernör öfver Nordvästterritorierna, samt för guvernör öfver Alberta Hon. G. H. N. Bulyean, som fört varit kommissionär för de offentliga arbetena i territorierna.

De komma att taga ämbetseden, den ene i Edmonton den 1 och den andre i Regina den 4 sept., och det tros, att Sir Wilfrid Laurier kommer att närvara vid ceremonierna.

ELDSVÅDA. I fredags medbrann J. Kidds kvarn i Prince Albert. Förlusten anslås till \$25,000.

TORRLÄGGNING. Stanley municipalitet har gjort anordningar för dränering af 19,000 acres. Kostnaden belöper sig till endast \$9,000.

WETASKIWIN. Den österutgående C.P.R.-banan är nu färdig att öppnas för trafik. En svår rågnstorm drog i söndags öfver staden. En del såldes med.

TEULON. Söndagen den 3 September kl. 3 em. hälls uppbyggelse sammankommet i skolhuset. Besök af anordnad från Winnipeg baptistförsamling. Alla ombdda att komma.

AMERIKANSKA LANDSKÅRE strömma i massa in till Canada, meddelas från North Portal. Ibland anslås flera hundra på dagen. Detta är ett gott tecken, ty det betyder, att många acres skola läggas till åkerarealen nästa år.

SAMMANSLAGNING af de tre maritimprovinserna, New Brunswick, Nova Scotia och Prince Edward Island sköttes af landtmätare ut. De amerikanska landtmätarna på Tahkin-floden hafva hindrats mycket af högt vatten och rök från skogseigar.

FORT WILLIAM. Vi påpeka för våra läsare den annons, som den välkända fastighetsfirman Bowerman and C. insatt på annat ställe i detta nummer. Fort William är, på grund af sitt gynnsamma läge som hamnstad samt sin tillgång på vattenkraft för industrialiseringen, bestämd att bli en af de största städerna i Canada, och större eller mindre kapital, som insätts där, komma utan tvivel att bringa vinst. Flera af våra landsmän hafva tillförsäkrat sig om lotter där och äro väl belätna med affären.

CANADAS MJÖL börjar vinna efterfrågan i Kina. Som bekant hafva kinesiska affärsmän sammanslutit sig till en ring för att boykotta amerikanska varor, med afsett att i någon mån återbetala den amerikanska lagstiftningen, som förbjuder kinesers lagstiftning i Förenta Staterna. Att denna boykott verkligen gör effekt synes af den raskt nedgående exporten på Kina från Förenta Staterna. Till Canada hafva både order och förfrågningar kommit och våra kvarnbolag göra sitt bästa för att taga tillfället i akt.

CONSTRUKTIONSBOLAG för Kånig hvard som meddelas från Montreal hafva landets ledande järnvägsbyrå "sammanslutit sig till ett bolag för att bygga den västra divisionen af G.T.P. samt branschlinjen till Fort William. Detta bolag skall arbeta enligt samma plan som det för hvilket Sir William van Horne stod i spetsen vid byggandet af C.P.R.

Arbetet på de första tio milen af Fort William-banan kommer att bli synnerligen svårt, ty banan går genom en mycket bergig trakt. Bonds a \$30,000 per mil ha sålts, och dessutom har Ontario-regeringen gifvit en landförsäkning.

DET KONSERVATIVA parti konventet i Alberta afhölls den 17 dennes i Red Deer. Till hederspresident valdes Mr. R. L. Borden, medlem af det konservativa partiet. Mr. W. L. Walsh, intermitterande advokat R. B. Bennett. Konventet beslut att uppstå en kandidat i hvarje valkrets i opposition till de liberala. En platform på tio punkter antogs, behandlande:

1. Understöd åt jordbruket.
2. Upprättande af landbruksskolor, anläggande af goda vägar, byggande af broar och andra transportmedel.
3. Detta konvent protesterar mot de paragrafer i Alberta-akten, hvilka söka begränsa provinsens kontroll öfver dess undervisnings-system, därigenom för alltid förbjudande upprättandet af ett nationalsystem, och karakteriserar detta som en hänsynlös och omtvrad inblandning i provinsens själlstyrelserätt. Detta konvent förklarar sig i förvär af sådana åtgärder, att denna paragraf undanrättas Privy Councils pröming och dymmedel från Britiska kejsaröfrets högsta domstol ett utslag erhålles huruvida denna paragraf är konstitutionell eller icke under Dominionparlamentets lagstiftningsrätt.

4. Upplörande regeringen att antaga en plan, hvarigenom C.P.R.-bolagets skattprivilegier upphävas.

5. Allmän äganderätt af alla offentliga monopol.

6. Landförhöring till de individer, hvilka tjänat under lanorna på slagfältet, inbegripet berömda poliser.

7. Anläggande af ett provinnsuniversitet.

8. Öppnande af att statens ämbetsmän taga del i den politiska agitationen.

9. Full bestämmanderätt för lagstiftarens medlemmar i afseende på förläggande af den nya provinns huvudstad.

10. Byggande af en bana till Hudson's Bay.

INTERCOLONIAL Ryktet att intercolonial-banan skulle övertagas och förvaltas af en järnvägs-kommission har demterats från officiell håll.

PRISER PÅ FÄRMLAND håller i sig. Här om dagen såldes 3 sektion vid Minota, Man, för \$3,100. Ijga byggnader funnos på farmen och endast 100 acres under plog.

MORD I GRUFVÄG. Joseph Bibeau, en hotellvärd vid Mount Sicker grufväge, omkring fyrtio mil från Victoria, B. C., mördades i söndags morse af en grufvare vid namn Fred Beech. Mordvapnet var en bitna, och mordaren har man ej fått ha. Bibeau var till börden fransk canadensare.

UTSTAKNING af gränsen mellan Canada och Alaska pågår. Canada och Förenta Staterna hafva hvar sitt sällskap af landtmätare ut. De amerikanska landtmätarna på Tahkin-floden hafva hindrats mycket af högt vatten och rök från skogseigar.

FORT WILLIAM. Vi påpeka för våra läsare den annons, som den välkända fastighetsfirman Bowerman and C. insatt på annat ställe i detta nummer. Fort William är, på grund af sitt gynnsamma läge som hamnstad samt sin tillgång på vattenkraft för industrialiseringen, bestämd att bli en af de största städerna i Canada, och större eller mindre kapital, som insätts där, komma utan tvivel att bringa vinst. Flera af våra landsmän hafva tillförsäkrat sig om lotter där och äro väl belätna med affären.

CANADAS ÄLDSTE lagstiftare, senator David Wark, dog i söndags morse i Fredericton, New Brunswick, i en ålder af 101 år, 6 månader och 1 dag. Han sjukdom varade blott en vecka, han behöll medvetandet nästan ända in i det sista och dog utan plågor.

Senaste Wark var af skotsk böjande till New Brunswick vid 21 års ålder. Han sjö själlan eller aldrig ond, brukade ej spirituosa eller tobak, förde en enkel diet samt var af djup religiös övertygelse. På grund af sin sansade omdömesförmåga samt sina öfriga personliga egenskaper hedrades han af den engelska kongungafamiliens medlemmar med benämningen "Canada's grand old man". Såsom deltagare i politiken tillhörde han de liberala och hade varit senator i 38 år.

DOUKHOBORERNA börja lösasita sig från sina gamla ideer och föreställningar och antaga landets seder och bruk. Nu senast börja de upptaga homestead likt andra individuella byggnader. Ett hinder i doukhoborernas canadiserings synes deras ledare Peter Vagner vara, hvilken visat sig såsom i verkligheten en fiende till reform bland sina anhängare och blifvit till en stor misstråkning för sina vännar kväkare såväl som för våra myndigheter. Sålunda har han vägrat mottaga fonder för upplörande af skolhus samt stängt i gång varande. Han söker troligen behålla sin ställning på samma sätt som i Ryssland, där nämligen okunnigheten och därmed hans motstånd. Antagligen kommer regeringen att finna sig nödsakad ingripa i doukhoborbidningens samhällsordning, innan de trånas till ohjälpligt.

ELEKTRISK KRAFT i stället för ånga är det på förslag att användas på C.P.R. mellan Fort William och Winnipeg. I många delar af Förenta Staterna, särskildt i östern, har elektrisk kraft börjat användas i stor utsträckning, särskildt i och invid större städer, hvarest rök från lokomotiven särskildt skulle besvärja. Kol brukas för det mesta att åstadkomma kraften, men detta är erkänt att vata den kostbaraste metoden för åstadkommande af elektrisk kraft. I trakten af Niagarafallen är utsträckningen af elektriska banor le-nomenal. De kollager inom Canadad, hvilka ligga närmast till öfvernamnda bansträcka, äro belägna på Klippbergen, och en stor del kol fraktas från Förenta Staterna till Fort William, hvarest det distribueras. Detta gör att kostnaden här ställer sig högre än i de östra linerna. Äfven har man funnit att slintningen i själva banan blir större hvarest ånglokomotiv brukas än hvarest driftkraften är elektrisk. Man har väntat kraft till tillgå vid Kakabeka-fallen, 20 mil från Fort William, vid Keewatin och i Winnipeg-floden, och hvad som återstår är att uppdraga en jämförelse mellan kostnaden af ånga gentemot elektriciteten.

Utlandet.

TÄGOLYCKA. Tjugo personer dödades och många skadades i England, Särskildt allmänna äro ett slags "sommarsjukdom" och en annan sommarjukdom bland barn. Å hospitalen, som äro öfverfyllda, är dödesprocenten på 100, och utanför hospitalen är barnsjukdomen allmänt dödlig. Två läkare från Lesters institut hålla på att studera sjukdomsfallen för att upptäcka farsotens ursprung och botemedel, men hafva hittills ej lyckats däri.

KEJSAR WILHELM förklarar genom tidningspressen, att han och kejsarinnan ej vilja mottaga presenter på sin silverbröllopsdag, men att kommande af bidrag för välgörande ändamål med tillfredsställelse skulle mottagas.

KINESISKT LÄN. Morning Posts korrespondent i Shanghai säger, att en depech från Peking tillkännager det Kina har upptagit ett lån på \$2,400,000 i Belgien, för Luban järnväg.

ENGLAND. Lord Minto, generalgubern i Canada före Lord Grey, har utnämnts till vicekung öfver Indien att efterträda Lord Curzon, hvilken resignerat på grund af skalkjagheter med Lord Kitchener, som fått sig ålagd att omorganisera Indiens försvarskräfte.

JÄRNVÄGSLYCKA Å Union Pacific. Från Topeka, Kansas, telegrafteras, att fem personer hafva dödats och flera blifvit skadade vid en järnvägsolycka nära Ross-ville, Kans.

Fredsunderhandlingarna pågå synnerligen knaggligt, sedan man kommit till huvudpunkterna, ersättningssumman och landträderna. Ingendera vill gifva vika, och endast genom president Roosevelts personliga ingripande afvärdades konferensens upplösning. Japan synes beslutat att ej gifva vika i tun, och Ryssland är lika beslutamt. Flera främmande makter hafva sökt få Japan att meddera sina anspråk och utöfva sina påtryckningar i Tokio. Likasom efter kriget med Kina synes nu öfriga makter ha lust att beröfva Japan frukterna af dess med stor blodigtjutelse vana segrar, och president Roosevelt lär som en kompromiss (!) hafva föreslagit, att Ryssland skulle få återköpa hela eller halva ön Sakhalin till ett pris, som sedermera skulle bestämmas, och denna summa inräknas i Japans krigskostnadsersättning. På svenska skulle man kunna kalla ett sådant förslag oförsäkämt.

Om fredsunderhandlingarna ej leda till vapenvila, har väderleken dock åstadkommit ett uppehåll i krigsoperationerna. Båda arméerna torde få ligga af sig af väldiga rägn, som gjort vägnarna oåbarbara. Nederbörden har varit ovanligt stor och hållande, landet är som ett stort kärl, hvilket gör det omöjligt att försä fram vagnar och artilleri. Japaneserna äro redo för en hufvudbatal, så snart det finnes en möjlighet att avancera, och den ryska armén yrkar att zaren ej skall åstunda någon fred förrän den än en gång fått ett tillfälle att rädda sin ära.

TRON PÅ ANDAR. Såsom karaktäristiska för japansk religiositet må anföras följande uttalande i amiral Togos officiella rapport om sjöslaget vid Tsushima. Amiralen skriver nämligen:

"I detta slag visade den fiendliga flottan, de någon stor öklighet gentemot vår, och det måste medges, att fiendens officerare och manskap kämpade med den största energi för sitt land. Det faktum, att våra förenade flottor trots dessa omständigheter vunno en seger och ett så underbart resultat, måste tillskrivas hans majestät kejsarens upphöjda dygder och icke någon mänsklig makt (!) Särskildt måste jag tacka våra kejsarliga förfäders andars onyngliga ånna för det, att vår flottas och vårt manskaps förtroende varit så ringa. Till och med våra officerare och vårt manskap, hvilka gingo så tappert mot fiendens och kämpade så förbittrade, synes nu, sedan slagets resultat är bekant, knappt veta, huru de skola uttrycka sina känslor öfver denna seger."

Unions Krisen.

Stortinget antog i dag med stor majoritet regeringens förslag angående öppnandet af underhandling med Sverige om unionsupplösning. Regeringen föreslog att meddela resultatet af den nys så hällna omröstningen till svenska regeringen och anhölla om medverkan för en fredlig lösning af alla frågor i sammanhang med unionsupplösningen, inberäknadt dem, som framställts i svenska riksdagen. Stortinget överlätt åt regeringen fullmakt att utnämna delegater att föra underhandlingarna.

Beslutet angående öppnandet af underhandling med Sverige angående unionsupplösningen, mötte ett starkt och envist motstånd från de socialistiska och radikala lagren, hvilka program är att förhindra alla underhandling med Sverige. Den öfverväldigande majoriteten bevisar dock, att folket och stortinget äro angelägna att lösa frågan på fredlig väg. Underhandlingskomitén kommer antagligen att bestå af Loevald, utrikesminister, C. C. Berner, stortingspresident samt förre inrikesministern Vogt. Det tros nu, att Sverige är mera välvilligt stämdt i fråga om en Bernadottes kandidat ur till Norges tron.

Ur Norges Historia.

En öfverblick af V. N. i Sv. F. T. Forts.

VII

Den första literära perioden för Norge efter dess frigörelse från Danmark (afmanfaller med den första politiska utvecklingen, hvilken som bekant kom öfver folket i dess helhet tämligen öfberordad. Det är först efter det förut omtalade "Torveslaget", upploppet den 17 Maj 1829, som Norge får en lifaktiva "stat" i det stora landens. Under det Danmark tog sina mesta intryck söderifrån, tog Norge redan tidigt sina från väster. Holbergs stora betydelse var, att han höfde Englands och Frankrikes inflytande på Danmark och Norge gentemot Tysklands. Thulin infördes engelsk litteratur. Wensel och Det Norske Selskab använde som nämnd engelska och franska mönster.

Vid krisen år 1814 inträdde en stagnation. Norge vart skildt från Danmark, och krig pågick med England. Landet var utslättigt. Därtill kom som ett viktigt moment den politiska omvältningen i Frankrike. Eldsvoltsmännen voro barn af 1789 års revolutionärer. Revolutionens anda präglade Norges grundlov, ett vackert frihetsmanifäst, men statsrättsligt mindre moget.

Den literära och andliga omvältningen kom från Tyskland, först till Danmark, senare till Norge, med hvilket land förbindelsen var abrutten. Därför fick Danmark en stortatad literär utveckling, medan Norge blif ständigt kvar på samma punkt ända till 1860-talet.

Den tyska omvältningen karakteriseras af romantiken, hvilken pekade hän på de romanska landerna Dante, Tasso, den spanska folkvisan, Cervantes, Calderon; också tog i Shakespeare och med kärlek omfattade den tyska medeltidens diktning, lif och riddareväsen. Romantikens hälsade en ny upplätning af poesien som något själfständigt, ett uttryck för de djupa känslorna i människosjelen i motsats till det föregående "upplättningskedets" förfuftsstro och kalkborgerliga byttigetsposi.

Romantiken kom till Danmark 1802 genom den norskfödde Steffens, som höll föreläsningar i Köpenhamn om Tysklands och den romanska världens litteratur. Önskesläggar var en af hans hörare och skref "Guldhornet" efter ett natlångt samtal med Steffens. Med denna dikt begynte romantiken i Danmark. Stora diktare framträdde.

Norge låg samtidigt i literära dvälva, närade sig på efterdyningar. Nordal Brunns och Seidlitzs två ålderstigna diktare, lefde ännu och skrefvo dryckesvisor. Norge fick ju eget universitet 1811, som 1813 började en de första årens mycket anspråklös verksamhet. Kristiania var då en liten usel stad utan en ordentlig tidning; ingen tidskrift eller förläggingspress ägde den. Men det började dock gro. Diktare kommo stliden med på romantiken, men lamlande

och utan mod till själfständighet. De mera kända diktare från denna tid, af hvilka ingen ägde en omfattande berömmelse eller betydelse, voro Lyder C. Sagen, J. S. Munch, C. N. Schwach, S. O. Wolff, M. C. Hansen och H. H. Bjerregaard. Den förstående har sin största betydelse som uppfostrare; Welhaven var hans främste elev. Munch var språklig nydanare. Hans "Norges Løve" erinrar alltför starkt om Tegners "Göta Lejon". Schwachs mest bekanta dikt är hans "Flagslag". Wolff, också påverkad af Tegner, skref den storslaget bombastiska "Hur berligt er mit Fædreland" efter att han sett Thulermarken, och den enkelt gripande dikten "Nordhavet". Hansen var en öfvergränsman med romantisk af det rysvärda slaget. Bjerregaard vann första priset i en täflan för diktandet af en nationalsång med sin "Søner af Norge", hvilken blif ytterst populär, men senare förträngdes af Bjørnsens "Ja, vi elsker dette land". Bjerregaard skref det enda ännu lifkraftiga dikterverket från denna period, sångstycket "Fjeldeventyret". Till det sistnämnda, såväl som nationalsångens komponerade Waldemar Tidhe anslående musik,

Den Wergeland-Welhavenska striden (1830-1845) betecknar en betydelsefull period i Norges literära och politiska utveckling. De båda kämpande partiernas hufvudmän voro Wergeland och Welhaven, de två mest intressanta och storslagna personligheterna i norsk litteratur, de mera välförberdda Ibsen och Bjørnson icke undantagna.

Bakgrunden under denna literära period utgöres af den politiska utvecklingen. Frändet af den 17 Maj var som bekant en vinstförlig. Dagen firades privat i studentensamfundet intill "Torveslaget", då Wergeland utträdde offentligt som studenternas ledare.

Efter "slaget" afgaf en undersökningskommission en berättelse till riksdagen, som betygs "åttå åttå förhållandena på den tiden. Wergeland var den ende som ropat hurra och troddes "ha haft något i hufvudet". Senare fick han under tublet ett slag i ryggen af en sabbel. "Med hänfullt skrämt visades ringaktning för polisen". Kommissionen bestämde, att Wergeland jämte elva andra måtte hållas till ansvar. Karl Johan befal, att man skulle låta skanda förfälla. Händelsen var löjvackande i sig själf, men dock märklig, ty den medvetna oppositionen tänades genom densamma.

Oppositionen yttrade sig, föstrad af pressen, örnarnäst kritisk mot ämbetsmännen, i misstro mot Sverige, haf mot Danmark och ett härnadsstyg mot lyxen och allt väpdrag. Som mycket litet norsk lanns uppträckt eller utvecklad, var detta till en början ett mycket negativt program.

Det positiva i programmet var härnaden mot lyxen. Landet var fattigt, därför måste man vara sparsam, hette det. Bondefördring vart följden.

Också i mat och kläddrukt skulle man hälda Norges själfständighet. Blott den 17 Maj fick man frossa i utländska drycker. Också den utländska bomullen fick man köpa. I föremånga lastfästades inhemsk dräkt, och priserna på allt fastlöstades också, utöfver hvilka man ej fick gå. Finare kläder, en gång köpta, fick man dock bära tills de voro utslitna. Denna norska patriotism från 1830-talet var vilmet, men barnslig. Samtidigt höjde Johan Ludvig Almquist i Sverige en liknande sträfvan efter det urrediska (Värmlandsföretaget).

I Norge drack man skunda korbrännvar och badade i svavar. Wergeland var med om denna genomförda sarakhet, som fann sitt krusbrännvarin "hå vacker och godt som det importerade shenska vinet". Wergeland gick en del af sitt lif klädd i vadmal. Han prisade entusiastiskt den norske boden och besökte storbonden Häkonstad i Gudbrandsdalen, den han så världsloft idealiserade.

En annan bättre kunnare af boden, Vinje, själf bonden, har också gett en bild af Häkonstad, men helt olika mot Wergeland. "Likt som Likukt utgick af allt det antika huseradigt. Det mest antika var fläsket, två till tjugu år gammalt." Det sades vara drygde i den gamla skapmanen, men Vinje ansåg den största matsdrygsen vara att äta grästen. Helt svinhill-ter sögs hänga där, som förkof-vo sig från matmoderna konfirmation och bröllop, en sextio år gam-

Fort. i nästa n:r.